

עת"א 15992/04/23 - מחמד נובאני (אסיר) נגד שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 15992-04-23 מוחמד נובאני נ' שרות בתי הסוהר
תיק חיצוני:

לפני	כבוד השופט מיכאל קרשן
העותר	מחמד נובאני (אסיר)
נגד	
המשיב	שרות בתי הסוהר

בשם העותר: עו"ד עביר בכר

בשם המשיב: עו"ד מיכל נחום

פסק דין

לפני עתירת אסיר המבקש להתערב בתנאי חופשותיו.

1. העותר הוא אסיר פלילי שמרצה עונש של 25 שנות מאסר בכין ביצוע עבירות של הריגה ועוד. הוא החל לרצות את עונש מאסרו ביום 7.9.2008 ותום מאסרו המלא יחול ביום 30.8.2033.

2. האסיר משולב בסבב חופשות משנת 2017, ללא כל הפרה. בחודש אפריל 2023 יצא לחופשתו ה-60.

3. בתחילת הדרך כללו תנאי חופשותיו של העותר מעצר בית.

4. בסוף שנת 2021 ביקש העותר לבטל תנאי זה והמשיב נענה לבקשתו ועם יציאתו לחופשה הודיעו כי החליט לוותר לו את תנאי מס' 2 ברשימת תנאי החופשה המנויים בנספח א' לפקודת הנציבות 04.40.00 "חופשות אסירים" (להלן: **פקודת החופשות**), שעניינו חיוב האסיר להתייצב פעמיים ביום במשטרה, והוא נדרש למלא רק אחר תנאי מס' 6 ברשימה, שעניינו התייצבות בתחנת משטרה רק בסמוך למועדי יציאתו לחופשה וחזרתו ממנה.

4. במשך ששה חודשים יצא העותר לחופשות בתנאים מקלים אלה, ללא כל הפרה. בשלב זה הודע לעותר כי ביטול תנאי מס' 2 לרשימת תנאי החופשות נעשה בטעות, והוא הושב על כנו.

5. העותר עתר לראשונה נגד החלטה זו במסגרת עת"א 8600-09-22. עתירה זו נדונה לפני ביום

4.12.2022. בתום הדין נמחקה העתירה בהסכמת העותר אך הוריתי לוועדת קטגוריות לדון בהקדם בבקשת העותר לשינוי תנאי חופשותיו.

6. וועדת קטגוריות דחתה את בקשת העותר משום שלטעמה היענות לה תפגע בעקרון השוויון. על כן הגיש הוא עתירה שניה באותו עניין (עת"א 16182-01-23). עתירה זו נדונה לפני ביום 29.1.2023. בתום הדין מצאתי שלעת הזו אין עילה להתערב בהחלטת וועדת קטגוריות, והעתירה נדחתה, ואולם בקשתיה לשקול בחיוב, במסגרת בקשה נוספת שעתיד העותר להגיש בתוך שלושה חודשים מן ההחלטה האחרונה, את האפשרות להקל בתנאים כך שהעותר יצטרך לחתום בתחנת משטרה רק פעם אחת ביום.

7. ועדת קטגוריות דחתה גם את בקשתו האחרונה של העותר, ומכאן העתירה הנוכחית.

8. בכתב התשובה חזר המשיב על העמדה שהציג בשתי העתירות הקודמות, ובין היתר טען כי העותר זכה להקלות רבות בתנאי חופשותיו בשנים האחרונות, כי בתנאי החופשות של האסיר יש להקל בהדרגה וכי ההחלטה שנתקבלה בעניינו סבירה.

9. במסגרת הדין בעתירה עדכן המשיב כי חופשותיו של העותר נעצרו לאחרונה לשלושה חודשים "לאור מידע שלילי", ומאז ששב לסבב חופשות לא עבר זמן מספיק בו ניתן יהיה לבחון את התנהלותו מחוץ לכותלי הכלא לצורך מתן הקלות נוספות. במענה לטענה זו טען העותר כי לא זו בלבד שבדיעבד התברר שלא הייתה כל הצדקה לעצירת חופשותיו, בפועל מאז שחזר לסבב חופשות נתנה לו הקלה נוספת (לעניין מקום החופשות).

10. בהחלטה שנתנה על ידי בתום הדין שקיימתי בעתירה ביום 25.6.2023 הבעתי דעתי כי וועדת קטגוריות שגתה כאשר בנסיבות העניין התייחסה אל העותר כאל מי שזה עתה חזר לסבב חופשות, שכן הלכה למעשה העותר יוצא לחופשות משך תקופה ארוכה מאוד ומתנהל ללא דופי, וביקשתיה לשקול פעם נוספת את בקשת העותר.

במענה להחלטה זו הודיע המשיב כי וועדת קטגוריות לא מצאה לשנות מעמדה, שכן לטעמה תנאי מס' 2 הוא תנאי הכרחי בעת פתיחת מעצר בית ובנוסף לעותר יתרת מאסר ארוכה הדורשת פיקוח הדוק.

11. לאחר עיון בחומר באתי לכלל מסקנה כי החלטת וועדת קטגוריות בעניינו של העותר אינה מידתית, אינה מנומקת ולוקה בחוסר סבירות קיצוני. ראשית כל, טענה וועדת קטגוריות בסוברה כי יש להתייחס אל העותר כאל מי שזה עתה החל סבב חופשות. נוסף על כך אין בהחלטת הוועדה התייחסות של ממש להתנהגות העותר במהלך חופשותיו ולאינטרס ההסתמכות שלו על התנהגות הרשות שגובש בתקופה הארוכה בה הוקלו תנאי חופשותיו.

12. העותר שלפני נדון לעונש מאסר ממושך ויתרת מאסרו לא קצרה. עמדת וועדת קטגוריות כי בתנאי החופשות של אסירים שנתוניהם דומים לנתונים אלה של העותר יש להקל באופן הדרגתי, מקובלת עליי מתחילתה ועד

אלא שהעותר כאן משולב בסבב חופשות תקופה ארוכה מאוד ומעולם לא נרשמה לו הפרה. ודוק: ההחלטה לעצור לעותר את סבב החופשות לשלושה חודשים הייתה אולי מוצדקת לשעתה, אך משהתברר (ועיון בחומר הסודי רק חיזק מסקנה זו) כי אין לקשור את העותר לאירוע הנדון שהתרחש מחוץ לכלא, שגתה וועדת קטגוריות כאשר מצאה להתייחס אל העותר כאל מי שזה עתה החל לצאת לחופשות ומטעם זה לא הייתה מוכנה לבחון את בקשתו להקלה בתנאים.

13. כיוון שוועדת קטגוריות סברה בטעות שבנסיבות אלה אין עליה לבחון את בקשת העותר להקלה בתנאים, ממילא לא ערכה דיון רציני בטענת העותר כי בהתנהגותו הוכיח שניתן לסמוך עליו גם כאשר נדרש הוא לחתום בתחנת משטרה רק פעם אחת ביום.

אמנם נכון, באופן עקרוני רשאי המשיב לתקן טעויות שנופלות אצל מי מיחידיו, לרבות טעות הנוגעת לתנאי החופשה. ואולם, כאשר הנימוק המרכזי לצורך בתנאי חופשה קשיחים יחסית נוגע ליכולת לפקח על האסיר בעת חופשתו, לא ברור מדוע לא ראתה וועדת קטגוריות להביא בחשבון החלטתה בעניין זה את התנהלות העותר בתקופה הארוכה בה נהנה מתנאי החופשה השגויים ואף את אינטרס ההסתמכות שלו על התנהגות הרשות.

ודוק: העותר הסביר מדוע חיובו לחתום בתחנת משטרה פעמיים ביום כרוך בטרחה ובהוצאות נסיעה לא מבוטלות לתחנת המשטרה. וועדת קטגוריות לא נתנה בהחלטתה כל מענה לקשיים אלה.

14. במצב דברים זה באתי לכלל מסקנה כי החלטת המשיב בעניינו של העותר אינה יכולה לעמוד ודינה להתבטל מחמת חוסר מידתיות, חוסר הנמקה וחוסר סבירות קיצוני.

החל מחופשתו הבאה של העותר יחויב הוא לחתום בתחנת משטרה פעם אחת ביום בלבד. ביתר תנאי חופשת העותר לא יחול שינוי.

המזכירות תשיב למשיב את החומר הסודי שהועבר לעיוני במעטפה חתומה.

ניתן היום, כ"ד תמוז תשפ"ג, 13 יולי 2023, בהעדר הצדדים.